

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 26ης Ιουνίου 1990 *

Στην υπόθεση C-8/89,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση της Pretura di Corrago (Ιταλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Vincenzo Zardi

και

Consorzio agrario provinciale di Ferrara,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς το κύρος του άρθρου 4β του κανονισμού 2727/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των σιτηρών, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1097/88 του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 1988 (ΕΕ L 110, σ. 7), καθώς και του κανονισμού 1432/88 της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 1988, περί των λεπτομερειών εφαρμογής της εισφοράς συνυπευθυνότητας στον τομέα των σιτηρών (ΕΕ L 131, σ. 37),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Sir Gordon Slynn, πρόεδρο τμήματος, M. Zuleeg, R. Joliet, J. C. Moitinho de Almeida και F. Grévisse, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Tesaurο

γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- ο Zardi, εκπροσωπούμενος από τους Emilio Carrelli και Paolo De Caterini, δικηγόρους Ρώμης,
- η ιταλική κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Ivo Braguglia, avvocato dello Stato,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

- το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενο από τους Arthur Brautigam και Guus Houttuin, αντιστοίχως κύριο υπάλληλο διοικήσεως και υπάλληλο διοικήσεως στη νομική υπηρεσία,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Alberto Prozillo, νομικό σύμβουλο,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Zardi, εκπροσωπούμενου από τον Emilio Cappelli, δικηγόρο Ρώμης, της ιταλικής κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Ivo Braguglia, avvocato dello Stato, του Συμβουλίου, εκπροσωπούμενου από τον Arthur Brautigam, επικουρούμενο από τη Zilioli, σύμβουλο, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους D. Booss και E. De March, κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιανουαρίου 1990,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Μαρτίου 1990,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με Διάταξη της 14ης Δεκεμβρίου 1988, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Ιανουαρίου 1989, η Pretura di Corrago υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς το κύρος του άρθρου 4β του κανονισμού 2727/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των σιτηρών, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1097/88 του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 1988 (ΕΕ L 110, σ. 7), καθώς και του κανονισμού 1432/88 της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 1988, περί των λεπτομερειών εφαρμογής της εισφοράς συνυπευθυνότητας στον τομέα των σιτηρών (ΕΕ L 131, σ. 37).
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο αγωγής που άσκησε ο Vincenzo Zardi, ιδιοκτήτης γεωργικής επιχειρήσεως στο Corrago (Ιταλία), κατά του Consorzio agrario provinciale di Ferrara. Το τελευταίο είχε παρακρατήσει επί της τιμής πωλήσεως μιας παρτίδας 1 186,42 στατήρων αραβοσίτου, που είχε αγοράσει από τον Zardi, το ποσό των 1 019 372 λιρετών (LIT) ως συμπληρωματική εισφορά συνυπευθυνότητας στον τομέα των σιτηρών.

3 Με την αγωγή του ενώπιον της Pretura di Corrago, ο Zardi ζητεί να καταδικαστεί το Consorzio agrario provinciale di Ferrara να του αποδώσει το παρακρατηθέν ποσό, λόγω του ότι οι λεπτομέρειες εισπράξεως της εν λόγω εισφοράς είναι αντίθετες προς τις θεμελιώδεις αρχές της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως.

4 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές η Pretura di Corrago ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

« Ισχύουν, ενόψει της αρχής της αναλογικότητας, το άρθρο 4β του κανονισμού 2727/75, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των σιτηρών, το οποίο παρενεβλήθη με το άρθρο 1 του κανονισμού 1097/88 του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 1988, και ο κανονισμός 1432/88 της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 1988, καθόσον επιβάλλουν στους παραγωγούς σιτηρών την υποχρέωση να καταβάλλουν ολόκληρη τη συμπληρωματική εισφορά συνυπευθυνότητας κατά τον χρόνο διαθέσεως του προϊόντος στην αγορά πριν από την επέλευση του γεγονότος που συνιστά η υπέρβαση της μέγιστης εγγυημένης ποσότητας που καθόρισαν τα κοινοτικά όργανα και ανεξαρτήτως του αν το γεγονός αυτό μπορεί να επέλθει πλήρως ή εν μέρει; »

5 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικά τα περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης, οι επίμαχες κοινοτικές διατάξεις, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

6 Το άρθρο 4γ του κανονισμού 2727/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1097/88 του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 1988, ορίζει ουσιαστικά ότι, κατά τον καθορισμό των τιμών, το Συμβούλιο καθορίζει, για χρονικό διάστημα τριών περιόδων εμπορίας, μια μέγιστη εγγυημένη ποσότητα για το σύνολο των σιτηρών. Συμπληρωματική εισφορά συνυπευθυνότητας, ίση προς 3 % της τιμής παρεμβάσεως που ισχύει για τον μαλακό σίτο, οφείλεται από τους παραγωγούς επί όλων των ποσοτήτων σιτηρών που διατίθενται στην αγορά κατά την εν λόγω περίοδο. Η συμπληρωματική εισφορά αποδίδεται πλήρως στον παραγωγό αν η παραγωγή σιτηρών της εν λόγω περιόδου εμπορίας ισούται με ή είναι μικρότερη από τη μέγιστη εγγυημένη ποσότητα· σε περίπτωση που η υπέρβαση της μέγιστης εγγυημένης ποσότητας είναι μικρότερη από 3 %, γίνεται μερική μόνον απόδοση. Αντίθετα, δεν γίνεται καμιά απόδοση αν η υπέρβαση της μέγιστης ποσότητας είναι μεγαλύτερη του 3 %.

- 7 Ο κανονισμός 1432/88 της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 1988, καθορίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς συνυπευθυνότητας και, ιδίως, τις λεπτομέρειες που αφορούν το γενεσιουργό γεγονός, την είσπραξη και την απόδοση της εισφοράς αυτής.
- 8 Από το σκεπτικό της Διατάξεως περί παραλομπής και τη συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το προδικαστικό ερώτημα εμφανίζει στην πραγματικότητα δύο εσώψεις. Πρώτον, το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν με τις κοινοτικές διατάξεις μπορεί νομίμως να επιβάλλεται στους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες χρηματική επιβάρυνση αντιστοιχούσα στο σύνολο του ποσού της συμπληρωματικής εισφοράς συνυπευθυνότητας πριν ακόμη η εισφορά και το ύψος της εισφοράς είναι βέβαιες και οριστικές. Δεύτερον, ερωτάται αν οι προαναφερθείσες διατάξεις, καθόσον επιβάλλουν μια τέτοια χρηματική επιβάρυνση από της διαθέσεως στην αγορά των σιτηρών, παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας.
- 9 Όσον αφορά την πρώτη έποψη του προδικαστικού ερωτήματος, επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι η συμπληρωματική εισφορά συνυπευθυνότητας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως φορολογική επιβάρυνση. Αντίθετα, η εισφορά συνιστά μέσο γεωργικής πολιτικής που αποβλέπει στο να περιορίσει και να προλάβει την αύξηση στην αγορά σιτηρών η οποία χαρακτηρίζεται από διαρθρωτικά πλεονάσματα, ασκώντας άμεση πίεση επί των τιμών που καταβάλλονται στους παραγωγούς σιτηρών. Επομένως, δεν είναι πρόσφορο να εκτιμάται η νομιμότητα της εισφοράς βάσει κριτηρίων που λαμβάνονται από το δημοσιονομικό δίκαιο. Επιπροσθέτως, ακόμη και στο πλαίσιο των εθνικών φορολογικών συστημάτων αναγνωρίζεται η δυνατότητα εκ των προτέρων εισπράξεως των χρηματικών επιβαρύνσεων. Στην περίπτωση της υποθέσεως της κύριας δίκης, το γεγονός ότι προβλέπεται ότι η εισφορά αυτή εισπράττεται προσωρινά κατά τη στιγμή της διαθέσεως των σιτηρών στην αγορά, υπό την επιφύλαξη πλήρους ή μερικής αποδόσεως της εισφοράς σε περίπτωση που θα διαπιστωθεί, στο τέλος της εν λόγω περιόδου εμπορίας, ότι δεν παρατηρήθηκε υπέρβαση της μέγιστης εγγυημένης ποσότητας ή ότι η υπέρβαση ήταν χαμηλότερη από ορισμένο ποσοστό, δικαιολογείται από τον οικονομικό σκοπό που επιδιώκεται με τον κοινοτικό κανονισμό.
- 10 Όσον αφορά τη δεύτερη έποψη του προδικαστικού ερωτήματος, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η αρχή της αναλογικότητας, την οποία επικαλείται το εθνικό δικαστήριο, αναγνωρίζεται από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου ως περιλαμβανόμενη στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Δυνάμει αυτής της αρχής, η νομιμότητα των μέτρων που επιβάλλουν οικονομικές επιβαρύνσεις στους επιχειρηματίες υπόκειται στην προϋπόθεση ότι τα μέτρα αυτά είναι κατάλληλα και αναγκαία για την πραγματοποίηση των στόχων που νομίμως επιδιώκονται με την οικεία κανονιστική ρύθμιση,

νοούμενου ότι, όταν προσφέρονται προς επιλογή περισσότερα κατάλληλα μέτρα, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο καταναγκαστικό και να καταβάλλεται μέριμνα ώστε οι επιβαλλόμενες επιβαρύνσεις να μην είναι υπέρμετρες σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (βλέπε απόφαση της 11ης Ιουλίου 1989, Schröder, 265/87, Συλλογή 1989, σ. 2237, σκέψη 21).

- 11 Όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο των αναφερόμενων προϋποθέσεων, πρέπει πάντως να επισημανθεί ότι ο κοινοτικός νομοθέτης διαθέτει στα θέματα της κοινής γεωργικής πολιτικής ευρεία εξουσία εκτιμήσεως η οποία αντιστοιχεί στις πολιτικές ευθύνες που του παρέχουν τα άρθρα 40 και 43 της Συνθήκης.
- 12 Εν προκειμένω, ο ενάγων της κύριας δίκης και η ιταλική κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι δεν ήταν αναγκαίο να απαιτείται η καταβολή της εισφοράς από της διαθέσεως των σιτηρών στην αγορά. Άλλες εναλλακτικές λύσεις, όπως η παροχή ασφαλείας ή εγγυήσεως, θα επέτρεπαν κατ' αυτούς να εξασφαλίζεται η πληρωμή, ενώ η εισφορά θα απαιτείτο μόνον όταν η υπέρβαση της μέγιστης εγγυημένης ποσότητας θα ήταν βέβαιη.
- 13 Επιβάλλεται εκ νέου η υπόμνηση ότι η είσπραξη της συμπληρωματικής εισφοράς συνυπευθυνότητας από της διαθέσεως στην αγορά τείνει, με μείωση της τιμής που καταβάλλεται στους παραγωγούς, να πείσει τους τελευταίους να μην αυξήσουν την παραγωγή τους κατά τις οικείες περιόδους εμπορίας αν επιθυμούν, στο τέλος των περιόδων αυτών, να τους αποδοθεί η εισπραχθείσα εισφορά. Από τα στοιχεία της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης υπέπεσε σε προφανή πλάνη εκτιμήσεως παραμερίζοντας άλλες εναλλακτικές λύσεις πλην της εισφοράς οι οποίες, λόγω της μικρότερης επιπτώσεως επί των τιμών που καταβάλλονται στους παραγωγούς, δεν θα είχαν το ίδιο αποτρεπτικό αποτέλεσμα. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται εξάλλου από το γεγονός, που παρατήρησε η Επιτροπή, ότι το σύστημα παροχής ασφαλείας ή εγγυήσεως θα συνεπαγόταν διοικητικές δυσχέρειες, καθώς και σημαντικό πάγιο διοικητικό κόστος.
- 14 Επομένως, στο εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι από την εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να επηρεάσει το κύρος του άρθρου 4β του κανονισμού 2727/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των σιτηρών, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1097/88 του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 1988, ούτε το κύρος του κανονισμού 1432/88 της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 1988, περί των λεπτομερειών εφαρμογής της εισφοράς συνυπευθυνότητας στον τομέα των σιτηρών.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 15 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η ιταλική κυβέρνηση, καθώς και το Συμβούλιο και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η διαδικασία ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης έχει χαρακτήρα παρεμπίπτοντος, που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε η Pretura di Corrago, με Διάταξη της 14ης Δεκεμβρίου 1988, αποφαινεται:

Από την εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να επηρεάσει το κύρος του άρθρου 4β του κανονισμού 2727/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα των σιτηρών, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1097/88 του Συμβουλίου, της 25ης Απριλίου 1988, ούτε το κύρος του κανονισμού 1432/88 της Επιτροπής, της 26ης Μαΐου 1988, περί των λεπτομερειών εφαρμογής της εισφοράς συνυπευθυνότητας στον τομέα των σιτηρών.

Slynn

Zuleeg

Joliet

Moitinho de Almeida

Grévisse

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Ιουνίου 1990.

Ο γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

Gordon Slynn